

‘STATE OF THE UNION’

9 MEI 2007

Vlaams Parlement – Brussel

Bernard Bulcke

Mevrouw de Voorzitster van het Vlaams Parlement,

Excellenties,

Dames en Heren,

Eerst en vooral zou ik de stichting Ryckvelde en de organisatoren van deze bijeenkomst willen danken voor de eer dat ik hier voor u het woord mag voeren naar aanleiding van de viering van de Dag van Europa.

Ik beschouw het als een erkenning van het werk dat ik doe samen met nog enkele almaar zeldzamer exemplaren van collega's journalisten.

Want in het huidige volledig vermarktte medialandschap is het blijkbaar niet meer evident dat alle media investeren in berichtgeving over de Europese Unie. Europa schijnt niet te verkopen.

Ik beschouw uw vraag om hier vandaag het woord te voeren dan ook als een aanmoediging.

Ik zou overigens bij de geringe mediabelangstelling voor Europa nog even willen stilstaan. Want ook dat behoort tot 'the State of the Union', de toestand van de Europese Unie.

De vaststelling dat de belangstelling voor Europa taant moet ons op een dag als deze tot nadenken stemmen en, wat de media betreft, aanzetten tot zelfkritiek.

Want er klopt iets niet.

Vanuit de hele wereld worden correspondenten naar Brussel gestuurd om hier, naast de Navo, het gebeuren in Europese instellingen van nabij te volgen.

Dat mediabedrijven van over de hele wereld daarin veel geld investeren, vaak voor meerdere vertegenwoordigers, is een bewijs dat er minstens hoge verwachtingen bestaan tegenover de Europese instellingen, dat er veel belang wordt gehecht aan hetgeen er in Brussel gebeurt.

Het is dan ook erg verwonderlijk dat er in ons land almaar minder aandacht is voor Europa. De Europese instellingen liggen immers aan onze deur, op pakweg twee kilometer van hier. Zonder noemenswaardige meerkosten kunnen we vanuit ons land het reilen en zeilen van de Europese instellingen, toch een van de belangrijkste beslissingscentra van de wereld, makkelijk volgen.

Dat dit zo weinig gebeurt in vergelijking met hetgeen verteld en geschreven wordt over nationale politiek bijvoorbeeld is intrigerend.

Hoe komt dat?

Dames en Heren,

Ik denk dat dit niet alleen met Europa te maken heeft maar veel verder gaat. Het verhaal over de toestand van de Europese Unie moet volgens

mij vertrekken van een beschouwing over de toestand en de toekomst van onze hele democratie.

In tijden van globalisering moeten we afstappen van het idee dat we op politieke ruimtevaart moeten om na te gaan wat er op Europees niveau gebeurt. Europa is geen andere planeet. Meer en meer moeten we er ons van bewust zijn dat Europa wel degelijk op onze aardbol ligt en een noodzakelijk verlengstuk is of moet zijn van onze lokale, regionale en nationale democratie. En dat Europa niet langer een zaak mag zijn van ambtenaren, diplomaten en lobbyisten maar ook van onze politieke partijen, van het maatschappelijk middenveld, van werkgevers en werknemersorganisaties, ja ook van ons onderwijs en van de media. Onze burgers hebben daar niet alleen recht op. Ze hebben Europa nodig om zich in de nieuwe wereld van na de Koude Oorlog met een steeds assertiever Rusland, een ontwakend, zeer dynamisch en agressief China, maar ook met nieuwe grootmachten als India, Brazilië, Indonesië en straks nog tal van andere, als geëmancipeerde wereldburgers te handhaven.

De afwezigheid van Europese berichtgeving in de media is dus naar mijn overtuiging het gevolg van een defect in ons denken over democratie in de 21ste eeuw.

Ik weet het. Vaak wordt gezegd dat Europa moeilijk en zeer technisch is, saai en dus weinig aantrekkelijk voor de burgers.

Ik geloof dat niet.

De discussies over de Europese grondwet zijn niet moeilijker, niet ingewikkelder en zeker niet saaiër dan deze over de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde of over de regionalisering van het arbeidsmarktbeleid in ons land.

De stemming in het Europees Parlement over de verlaging van de tarieven in de mobiele telefonie, is voor de gewone burger niet ingewikkelder dan de eventuele invoering van een nieuwe nationale taks op verpakking. En in beide gevallen is de zogenaamde „gewone burger’’ even direct betrokken.

Niet zo lang geleden werd naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het Verdrag van Rome in een praatprogramma op onze Vlaamse

televisiezender nummer één, zelfs een nieuw criterium gelanceerd om te bewijzen dat Europa niet aanslaat en ver van de mensen staat.

‘Je kan er geen grapjes over maken’ zei de journalist van dienst. Onze nationale stand-up comedian Geert Hoste zat mee aan tafel en gaf toe dat hij met de Europese politiek niets kan aanvangen in zijn eindejaarrevue.

Zo’n argumenten maken elke verdere discussie natuurlijk onmogelijk afgezien van het feit dat ze volkomen onjuist zijn. De commentaren van Jacques Chirac, Silvio Berlusconi of zelfs van onze eigen premier op de kwaliteit van hetgeen er op de diners van de Europese topbijeenkomsten wordt opgediend, zijn best wel geestig, minstens zo geestig als de makkelijke grappen over de leden van ons koningshuis of over pakweg Yves Leterme en zijn geiten. Cartoonisten van niveau slagen erin om dagelijks schitterend werk te leveren over Europese actualiteit. Maar je moet het natuurlijk wel een beetje volgen.

Ik ga daar niet langer over uitweiden.

Maar wat we wel moeten doen, denk ik, is ons afvragen waar die kritiek en dat soort beweringen vandaan komen?

Hoe is het mogelijk dat we enerzijds vaststellen dat - zoals een gedetailleerd onderzoek van het Duitse ministerie van Binnenlandse zaken uitwees - 84 procent van onze wetgeving zijn wortels heeft op Europees niveau. En dat er anderzijds weinig aandacht wordt besteed aan hetgeen er in de Europese instellingen gebeurt?

Wat is daarvan de achtergrond?

Ik zou daarbij niet alleen de media met de vinger willen wijzen.

Ik wil ook, hier van op deze plaats onze nationale politici met enkele bedenkingen confronteren.

Dames en Heren,

in het praatprogramma waar ik daarnet al naar verwees, zat een veelbelovende jonge politica die een topfunctie bekleedt in een van onze grote politieke partijen.

Ik was ronduit verbijsterd dat ook zij, zonder enige nuance, meeging in het discours dat Europa zo ver van de burger staat. Ze stelde het voor alsof Europa door een ondoordringbare kaste wordt gemanipuleerd boven de mensen heen en waarop zogezegd geen kritiek mag uitgeoefend worden.

Laten we even aannemen dat ze gelijk heeft.

Als we ons dan de vraag stellen wat gaan we eraan zullen doen, bij wie of wat komen we dan terecht?

Die politica realiseerde zich blijkbaar niet dat we dan ook bij haar moeten zijn. Want Europa is ook haar partij en haar mandatarissen die op Europa een directe invloed uitoefenen.

Want de Europese Unie is niet iets abstract. Europa dat zijn nationale regeringen die over verdragen onderhandelen en ze wijzigen. Die Europese commissarissen aanduiden. Europa dat zijn ook de nationale regeringen en dus de nationale ministers die tot politieke partijen behoren, die mee beslissen in de ministerraden. De Europese Unie dat zijn de ministers en parlementsleden van de partij van de betrokken politica die de voorbije twintig jaar onafgebroken mee in de regering zat en de beslissingen van Europa van daaruit mee goedgekeurd hebben. Anders waren er geen beslissingen van Europa en was er dus geen Europa. Geen enkele Europese instelling kan zonder inbreng vanuit de lidstaten iets doen.

Zonder dat ze het zelf zag werd door de betrokkene op een pijnlijke manier aan striemende zelfkritiek gedaan. Zij is immers mee

verantwoordelijk voor het uitsuren van gemotiveerde mandatarissen naar de Europese instellingen. Maar wat stellen we vast? Dat de ministers om het zacht te zeggen niet altijd aanwezig zijn op de Europese ministerraden waar beslissingen genomen worden. Of dralen met de uitvoering ervan en dan doen alsof ze de beslissingen zelf genomen hebben.

We stellen ook vast dat alle politieke partijen niet altijd de beste krachten naar het Europees parlement sturen maar een Europees mandaat vaak gebruiken als veredeld prepensioen voor mandatarissen die op de nationale lijsten niet zo goed meer renderen of willen uitbollen. Europa is „een nationaal olifantenkerkhof” zo vertrouwde een uitstekend Europees parlements lid me onlangs toe in het besef dat hij in 2009 plaats zal moeten maken voor enkele oudgedienden in zijn partij.

Dames en Heren,

Is het dan te verwonderen dat er minder respect en dus minder aandacht is voor Europa, zodat de meeste burgers nauwelijks twee tot drie Europese commissarissen zullen kunnen opnoemen, of nauwelijks één of twee europarlementsleden? Dat Europa overkomt als iets heel ver van ons? Is het dan te verwonderen dat veel burgers niet weten wat het onderscheid is tussen de job van José Manuel Barroso en Javier Solana?

Maar is dat wel een typisch Europees fenomeen?

Neen. Op nationaal vlak is de kloof tussen politiek en burger een al langer bekend fenomeen.

Dat brengt mij, Dames en Heren, tot de centrale stelling van mijn betoog.

We moeten naar mijn mening de kritiek op Europa situeren in het ruimere plaatje van ons maatschappelijk denken. We moeten de toestand van onze democratie in het algemeen voor ogen houden.

Europa is alleen maar een apart besluitvormingsniveau dat kwetsbaarder is, het gemakkelijkste om te bekritisieren. Want

Europese politici staan het verste van ons omdat ze vaak een andere taal spreken en geen of weinig kanalen hebben naar de nationale media. Europa is nog altijd het buitenland. Ze zullen dus toch niet reageren op de kritiek vanuit de lidstaten. Dat maakt van ‘Europa’ een makkelijke schietschijf. Maar het impact op de burger is daarom niet minder.

Het is maar één element dat ik hier onder uw aandacht wil brengen om duidelijk te maken dat we Europa volwaardig moeten betrekken in ons referentiekader als burgers van de 21ste eeuw.

Het zal ons helpen om enkele andere tendenzen die de jongste tijd weer sterk de kop opsteken beter te erkennen. Onrustwekkend is dat ze niet nieuw zijn. We dachten dat ze weg waren. We hebben ze in de jaren twintig en dertig al gezien. Het zijn de reflexen waarmee we ons vergeefs tegen veranderingen menen te verdedigen.

Ik noem ten eerste het economisch protectionisme.

Wie in Europa de grote overnamedossiers van de jongste maanden heeft gevolgd, kan er niet naast kijken hoe regeringen en hoge economische kringen die dicht bij die besturen staan, telkens hun

stekels rechtten. Zowel in Spanje, Italië, Frankrijk, Duitsland tot en met heel recent in Nederland rond ABN-Amrobank, overal kwamen er signalen waarvan kon gedacht worden dat ze met de eenheidsmarkt niet meer mogelijk waren. Er zijn wetten uitgevaardigd waarin nieuwe nationale vitale economische sectoren worden genoemd waarbinnen overnames alleen mogelijk zijn na groen licht van de nationale overheid.

Wat ligt daaraan ten grondslag?

De grote economische veranderingen die we door de globalisering hoe dan ook zullen ondergaan en de sociale angst die ze veroorzaken, precies door het gebrek aan een krachtige Europese structuur die vat zou kunnen hebben die processen, en op de grensoverschrijdende beslissingscentra die de veranderingen in de hand werken en sturen. In de plaats van vooruitziend aan zo'n sterker Europa te werken dat deze beslissingscentra kan dwingen om rekening te houden met het algemeen belang, trekt men zich terug in de oude protectionistische redeneringen. We zoeken het vertrouwde nest op binnen onze zogenaamde grenzen om het overzicht te behouden en voor onszelf de illusie te creëren dat we alles onder controle hebben.

We hebben afgelopen zondagavond Nicolas Sarkozy gehoord die al in zijn eerste toespraak als pas verkozen president van Frankrijk, weliswaar zei dat hij een verkocht aanhanger is van Europa maar meteen meestapte in de redenering dat de Europese Unie - ik citeer - het paard van Troje is dat alle kwalen van de globalisering in de Unie brengt. Hij herhaalde met andere woorden de waarschuwingen die hij tijdens zijn campagne al aan Handelscommissaris Peter Mandelson richtte om geen verdere toegevingen meer te doen in het vrijhandelsoverleg van de Doha-ontwikkelingsronde. Sarkozy heeft ook duidelijk gewaarschuwd dat Frankrijk weliswaar terug is in de Europese Unie. Maar ook dat men weer met Frankrijk rekening zal moeten houden.

Dat brengt me onmiddellijk bij een tweede tendens die duidelijk herkenbaar is: hoe regeringen en nationale overheden almaar manifesteren de nationale en nationalistische reflexen cultiveren. Europa is dan alleen nog goed om met de vinger te wijzen voor mislukkingen of als verschoningsgrond voor het vuile, onpopulaire

werk dat binnen de eigen grenzen onhaalbaar of electoraal weinig lonend is, maar noodzakelijk.

Zelfs het privéconsortium dat het Galileoproject had moeten runnen is vastgelopen op puur nationale reflexen, bijvoorbeeld bij het kiezen van de plaats voor beslissingscentra en door redeneringen van de juiste retour voor de gedane investeringen.

Ook bij de grote fabriekssluitingen in de autosector hebben louter nationalistische tendenzen meegespeeld en de economische ratio verdrongen. Ik denk aan Volkswagen.

Daarom heb ik al even naar Frankrijk en zijn nieuwe president verwezen. Maar ook Duitsland is sedert Gerhard Schröder weer veel nadrukkelijker in het verdedigen van puur nationale belangen.

In maart heeft de Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders belangrijke beslissingen genomen over energie en klimaatverandering. Kanselier Merkel heeft de voorstellen van de Europese Commissie onder meer op het vlak van de splitsing van de energieconcerns meteen onbespreekbaar genoemd. Er is een doelstelling geproclameerd om de uitstoot van broeikasgassen drastisch en eenzijdig te verlagen met minstens 20% tegen 2020.

Tegen eind dit jaar zal de Europese Commissie daarover voorstellen moeten doen. Maar de ondertoon in de reacties van verschillende werkgevers, werknemers en regeringskringen is samen te vatten onder de slogan „eigen uitstoot minst”.

En ik weet het, op zich is dat niet abnormaal. Maar de vraag is welke middelen en instellingen we hebben om die discussie op een ordentelijke manier af te ronden met een noodzakelijke en gelegitimeerde beslissing.

En hoe zit dat overigens bij ons, met onze nationale reflexen? Hoe kijken wij naar Europa?

De test zal makkelijk zijn. We staan voor nationale verkiezingen. Als alle verkiezingsprogramma's straks op het internet beschikbaar zijn, moeten we maar eens de hoofdletters „EU” of het woord „Europa” met de zoekfunctie door die teksten jagen. We zullen dan zien of ook in het België of het Vlaanderen van vandaag, die zich beide zo graag als Europese voorvechters presenteren, Europa als blikveld wordt uitgespeeld dan wel of onze partijen alleen met de nationale bril naar de problemen kijken en hun kiezers daarmee de illusie geven dat zij

alles zelf zullen oplossen. Bij de vorige verkiezingen kwam het woord Europa in meerdere verkiezingsprogramma's niet eens voor.

Naast die nationalistische en protectionistische reflexen is er nog een derde en wat mij betreft de meest belangrijke tendens vast te stellen: het wegwijnen van het parlementarisme.

In Europa, maar ook in de lidstaten.

Dames en Heren,

recent heeft de voormalige Duitse president, Roman Herzog die ook voorzitter was van het Duitse grondwettelijk hof, een opmerkelijke waarschuwing geschreven over de teloorgang van de parlementaire democratie. Hij onderstreepte daarbij ook de nefaste rol van Europa dat volgens hem door de nationale regeringen wordt misbruikt.

Eenzijds omdat ze in hun nationale parlementen de Europese compromissen als onveranderlijk bestempelen en dus de nationale discussie in naam van het Europese compromis stil leggen. Anderzijds door het Europees Parlement te gebruiken om onpopulaire maatregelen die nationaal niet haalbaar zijn door te drukken of, ook

daar het argument te gebruiken om de compromissen die in de ministerraden zijn bereikt, beter niet meer te veranderen. Zowel de nationale als het Europees Parlement worden dus subtiel buitenspel gezet. En, zo zei Herzog, het ontwerp van grondwettelijk verdrag verandert daar niets aan.

Mag ik nog een ander voorbeeld geven.

Het was voor mij een van de meest verbijsterende en beklijvende vaststellingen tijdens de Europese Conventie die het ontwerp van Europese grondwet heeft opgesteld, hoe de vertegenwoordigers van de nationale parlementen en het Europese parlement daar opzij gezet werden. Ze waren in die Conventie nochtans ruim in de meerderheid, precies om het overleg over een nieuw verdrag - na de rampzalige ervaringen in Nice - te onttrekken aan het louter diplomatieke circuit van regeringen en diplomaten en om het uiteindelijke resultaat meteen een hoge graad van legitimering te geven door rechtstreeks verkozen mandatarissen.

En inderdaad. Bij het vorderen van de debatten in de loop van het jaar 2002 kwam er vanuit de parlementen een geweldige Europese dynamiek, een ongekend Europees optimisme en voluntarisme.

Maar dat ging veel regeringen blijkbaar te ver, tussen haakjes meestal dezelfde regeringen die achteraf in naam van de democratie een referendum organiseerden over dat grondwettelijk verdrag. Na de jaarwende van 2003 hebben ze dan maar één voor één hun minister van Buitenlandse Zaken in hoogst eigen persoon naar de Conventie gestuurd om de touwtjes weer in handen te nemen. De inbreng van de parlementsleden – meestal gelieerd aan de coalitiepartijen in eigen land - werd als bij toverslag veel geringer. Het was duidelijk voelbaar dat vooral de regeringen van de grote landen – maar lang niet zij alleen - toen de democratische stuwing naar meer Europese eenmaking hebben gekortwiekt hoewel ze zelf zo luid toeterden dat het verdrag vooral meer Europese democratie moest brengen om de kloof met de burger te dichten. Lees maar eens de aanhef van de Verklaring van Laken daarover waarin de Conventie werd opgericht en die door alle staatshoofden en regeringsleiders werd goedgekeurd. Het resultaat was onder meer dat het Europees parlement weliswaar meer zeggenschap en meer medebeslissingsrecht heeft gekregen in het ontwerpverdrag maar dat essentiële rechten van een parlement achterwege bleven.

Het medezeggenschap slaat nog altijd niet op de grote politieke kwesties die met de Unie te maken hebben zoals het buitenlands beleid. Daarover kan het Parlement alleen vrijblijvend debatteren. Een Europees parlements lid heeft in het ontwerpverdrag nog altijd niet het recht om een voorstel in te dienen, stel u voor ! Het Europees Parlement kan zelfs geen Europese verdragen goed- op afkeuren. Er zijn nog altijd geen echte Europese verkiezingen met een Europese verkiezingsuitslag. Er bestaat alleen een samentelling van nationale verkiezingsuitslagen na nationale verkiezingen die niet eens op dezelfde dag doorgaan.

De manier waarop Javier Solana, de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie, vorig jaar de tijdelijke onderzoekscommissie van het Europees Parlement over de CIA-vluchten en de geheime overbrengingen, gedurende meer dan twee uur straffeloos mocht belachelijk maken, was de democratie onwaardig.

En het grondwettelijk verdrag verandert daar helemaal niets aan.

Ik moet daarbij denken aan hetgeen Willy Brandt ooit aan het Europees Parlement heeft gezegd: politieke macht wordt nooit gegeven. Die moet veroverd worden.

Dat dus voor Europa. Maar laten we eerlijk zijn: hoe zit dat op nationaal vlak? Nauwelijks beter dacht ik. De nationale parlementen hebben natuurlijk veel meer soevereine macht. Maar er worden bij het begin van een nieuwe regeerperiode toch ook akkoordjes gesloten die de inbreng van het Parlement aan banden leggen, of vergis ik me? Hebben we recent, bij het afsluiten van de legislatuur niet veel kritiek gehoord van parlementsleden over het gebrek aan inbreng van de volksvertegenwoordiging, zowel regionaal als nationaal?

Dames en Heren,

Als we ons afvragen hoe het staat met de Europese Unie dan moeten we naar mijn mening al die factoren mee in rekening brengen. We moeten de toestand van onze hele democratie durven bekijken.

De Europese integratie en de Europese Unie, ik herhaal het, mogen we in de geglobaliseerde wereld niet langer beschouwen als iets dat boven onze democratie hangt.

Integendeel, Europa moet er integraal deel van uitmaken opdat die democratie weer in staat zou zijn in naam van het algemeen belang gelegitimeerde invloed uit te oefenen op processen die zich door de globalisering, aan haar controle hebben onttrokken: migratie en asiel, terrorisme, veiligheid en defensie, vrede en oorlog, leefmilieu- en klimaatproblemen, energie en misschien nog het dringendste van al de delocalisatie van arbeid en de sociale problemen. En daarom ook mogen we de democratie hier niet alleen maar definiëren in termen van politici en politieke partijen. Niet alleen zij moeten Europees denken en handelen. Ook sociale partners moeten dat doen - werkgevers en werknemers . Maar ook maatschappelijke werkers, redacties, academici, en voor mijn part ook stand up comedians moeten veel sneller hun blikveld verruimen tot Europa.

Door de eenheidsmarkt hebben bedrijven en consumenten een ruim speelveld gekregen. Maar er is nog geen eenheidsmarkt van de democratie. Daar blijft de versnippering die haar verzwakt, en protectionisme, nationalisme en antiparlementarisme gaan hun gang. Onze democratieën zitten nog altijd gevangen – neen ze worden gevangen gehouden - binnen de nationale grenzen.

Het heeft me getroffen, toen ik naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het Verdrag van Rome aan enkele Vlaamse europarlementsleden vroeg wat volgens hun ervaring de integratie sterkst tegenhoudt, dat ze allemaal bijna in de eerste plaats wezen op de frustraties van hun nationale collega's die meer en meer het gevoel krijgen dat ze overvleugeld worden. En als reactie hun stekels rechten tegen Europa. Nationale politici willen daarom zo weinig mogelijk Europese democratie, omdat ze bang zijn dat ze de controle zullen verliezen, macht zullen verliezen over hetgeen er in hun land gebeurt.

Maar hebben ze daarover nog wel de controle? Wat betekent de nationale soevereiniteit nog in een geglobaliseerde wereld zelfs voor Frankrijk, voor Duitsland, voor het Verenigd Koninkrijk laat staan voor een land als België of voor Vlaanderen?

Multinationale bedrijven kennen het echte plaatje zeer goed. Ze weten dat ze met veel gemak de ene regering tegen de andere kunnen uitspelen om hun zin te krijgen. Er is op hun niveau nog geen gelijkwaardige tegenspeler die de belangen van de burgers verdedigt.

Ik denk dat de burgers dat zien, en het afleiden uit hetgeen ze meemaken. Mede daardoor taant het geloof in hun eigen politieke besluitvormers die hen bij verkiezingen de hemel blijven beloven maar niet meer over de instrumenten beschikken om hen die te geven. De grote verliezer is de democratie, de gehele democratie, te meten aan het groeiende aantal foertstemmen, het dalende aantal kiezers dat komt opdagen of aan et hoge aantal kiezers dat inspeelt op een krachtig nationalistisch discours, zoals het in Frankrijk door de belangrijkste kandidaten in de presidentverkiezingen is gevoerd.

Dames en Heren,

Als we het over de toestand van Europa hebben en de afstand met de burger, ligt daar volgens mij de sleutel. Europa heeft grote nood aan meer democratische legitimering. En dat kan alleen met krachtige instellingen.

Als we straks, na de verkiezingen in eigen land, een nieuwe ronde staatshervorming starten, zal er ongeveer tegelijkertijd een Europese regeringsconferentie starten om zoveel mogelijk elementen uit het

grondwettelijk verdrag te redden. Sommige Europese regeringen hebben daarbij de bedoeling om van de gelegenheid gebruik te maken om de klok terug te draaien. Zelfs primauteit van het Europees recht op het nationale, een van de pijlers van de Europese constructie, wordt ter discussie gesteld.

Ik hoop dat de partijen die dan over een nationale staats hervorming onderhandelen ook bereid zullen zijn om de Europese staats hervorming met dezelfde zorg voor beter democratisch bestuur op te volgen.

Het Europese integratieproces heeft grote verdiensten gehad bij het vestigen van de vrede en stabiliteit en heeft dat nog steeds - in de Balkan bijvoorbeeld. Maar achttien jaar na de val van de Muur in Berlijn en het einde van de Koude Oorlog, is de Europese integratie geen doel meer op zich voor de nieuwe generaties die de oorlog en zelfs de Koude Oorlog niet echt gekend hebben. Voor hen kan het misschien even goed zonder Europa.

Daarom moeten we als democraten durven overtuigen dat Europa niet het probleem is maar de oplossing voor de nieuwe vraagstukken van de globalisering die we niet zullen kunnen tegenhouden.

Ik denk dat we die generaties moeten zeggen dat Europa de democratie moet redden door ze aan te passen aan de globalisering en ze aan de nationale begrenzings te onttrekken, noch min noch meer. Waarom zeggen onze politici dat niet veel meer? Dat moet de nieuwe zingeving zijn van het Europees integratieproces. Dat zal ten koste gaan van nog meer nationale macht. Maar als we dat niet snel doen zal de trend naar economisch protectionisme, politiek nationalisme en anti-parlementarisme onomkeerbaar doorgaan.

En naar mijn mening heeft het grondwettelijke project precies daar gefaald.

Ik weet het, politiek wordt gevaarlijk door gebrek aan geduld. We moeten de zaken vooral niet willen forceren. Maar in het geval van de Europese integratie kan ik me niet van de indruk ontdoen dat het grondwettelijk verdrag een gemiste kans is geweest door gebrek aan politieke moed en leiderschap van een belangrijk deel van de huidige generatie politieke leiders. En dat er nu van de mislukking gebruik wordt gemaakt om voor lange tijd en gebruik makend van de uitbreiding tot 27 lidstaten, de klok terug te draaien.

Onder meer de Nederlandse en de Britse premiers doen graag geloven dat de boodschap van de referendums tegen de grondwet er een was van „te veel en te snel”. Volgens mij is dat mythevorming, een argumentering om het eigen falen achteraf te verdoezelen. De peilingen van de Eurobarometer spreken hen voortdurend tegen. De burgers willen méér Europa op terreinen waar de regeringen het niet willen: het buitenlands beleid en defensie bijvoorbeeld.

Het grondwettelijk verdrag heeft het onder meer daarom niet gehaald.

Het was democratisch gesproken niet overtuigend genoeg. Het compromis heeft de publieke opinie niet kunnen enthousiasmeren.

Wat wil je als het Europees parlement nog altijd teveel een schijnparlement bleef en de Europese Commissie nog altijd als een hoofdzakelijk diplomatiek aangesteld orgaan functioneert, zonder echte politieke legitimering en dus in een politieke leegte. In wiens naam spreekt Barroso?

Dames en Heren,

Mijn besluit is dat we Europa moeten uitleggen en begrijpen als een globaal project dat de democratie moet redden. En dat kan alleen door

de instellingen grondig aan te passen, in tegenstelling tot hetgeen Commissievoorzitter Barroso morgen dag op dag een jaar geleden zei over zijn 'Europe des projets'. We weten intussen wat er van geworden is.

Jean Monnet zei het al: rien n'est possible sans les hommes. Rien n'est durable sans les institutions.

Dat is mijn boodschap als ik 'the State of the Union' bekijk.

Ik dank U.